

YH3

**SUOMI, EUROOPPA JA
MUUTTUVA MAAILMA**

**I SUOMI JA
EUROOPPA**

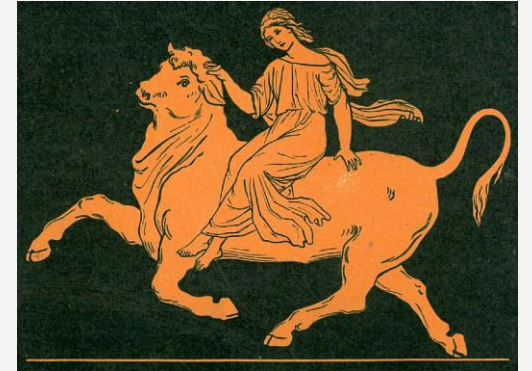

**MUUTTUVASSA
MAAILMASSA**

1. ME JA MUUT – KETKÄ OVAT EUROOPPALAISIA?

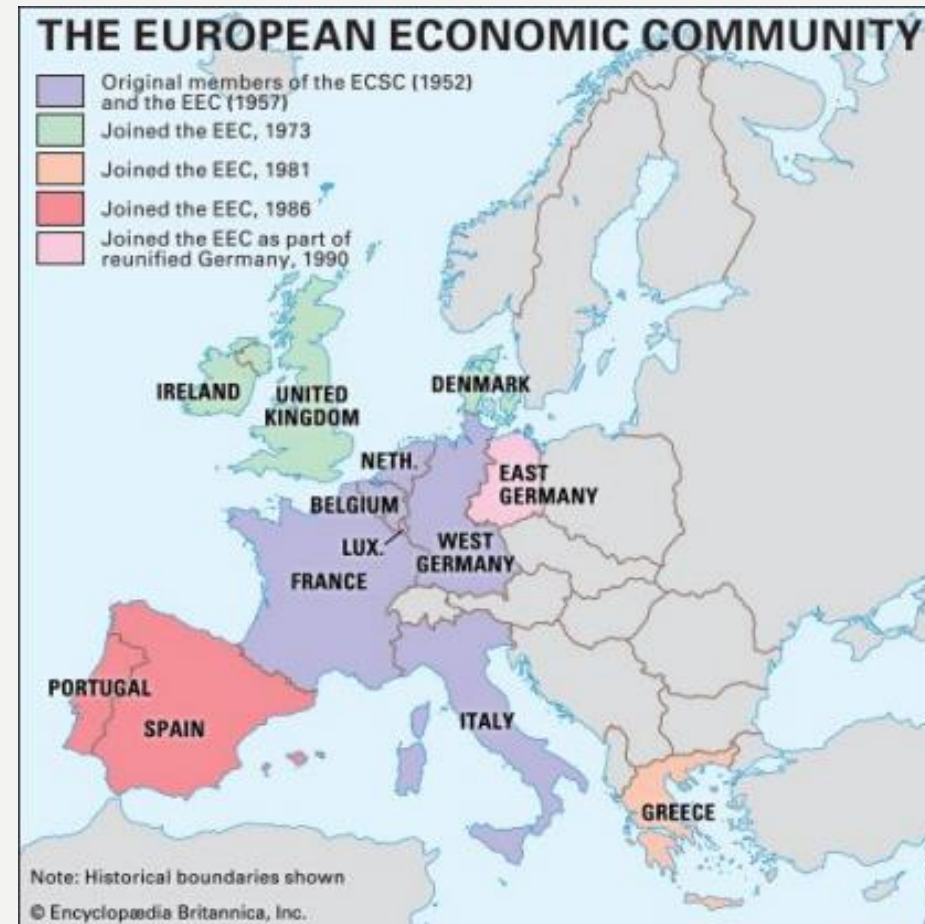
- Ihmisten **identiteetti** muodostuu käsityksistä omasta itsestä ja muista.
- **Stereotypiat** eli voimakkaasti yksinkertaistavat ja yleistävät käsitykset ovat Euroopassa vahvoja.
- Eurooppalainen identiteetti ei rakennu samalla tavoin kuin kansalliset identiteetit: se ei sulje pois muita identiteettejä.
- Eurooppa ja eurooppalaisuus voidaan määritellä monelle tavoin: **maantieteellisesti, historiallisesti tai kulttuurisesti**. Euroopan unionin kautta sen voidaan määritellä myös **poliittisesti**.
- Eurooppalaisuus pohjautuu yhteiseen arvopohjaan, mutta maanosalle on ominaista **kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus**.
- Siirtolaisuus ja vuorovaikutus Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa muuttavat jatkuvasti Eurooppaa ja eurooppalaisuutta.

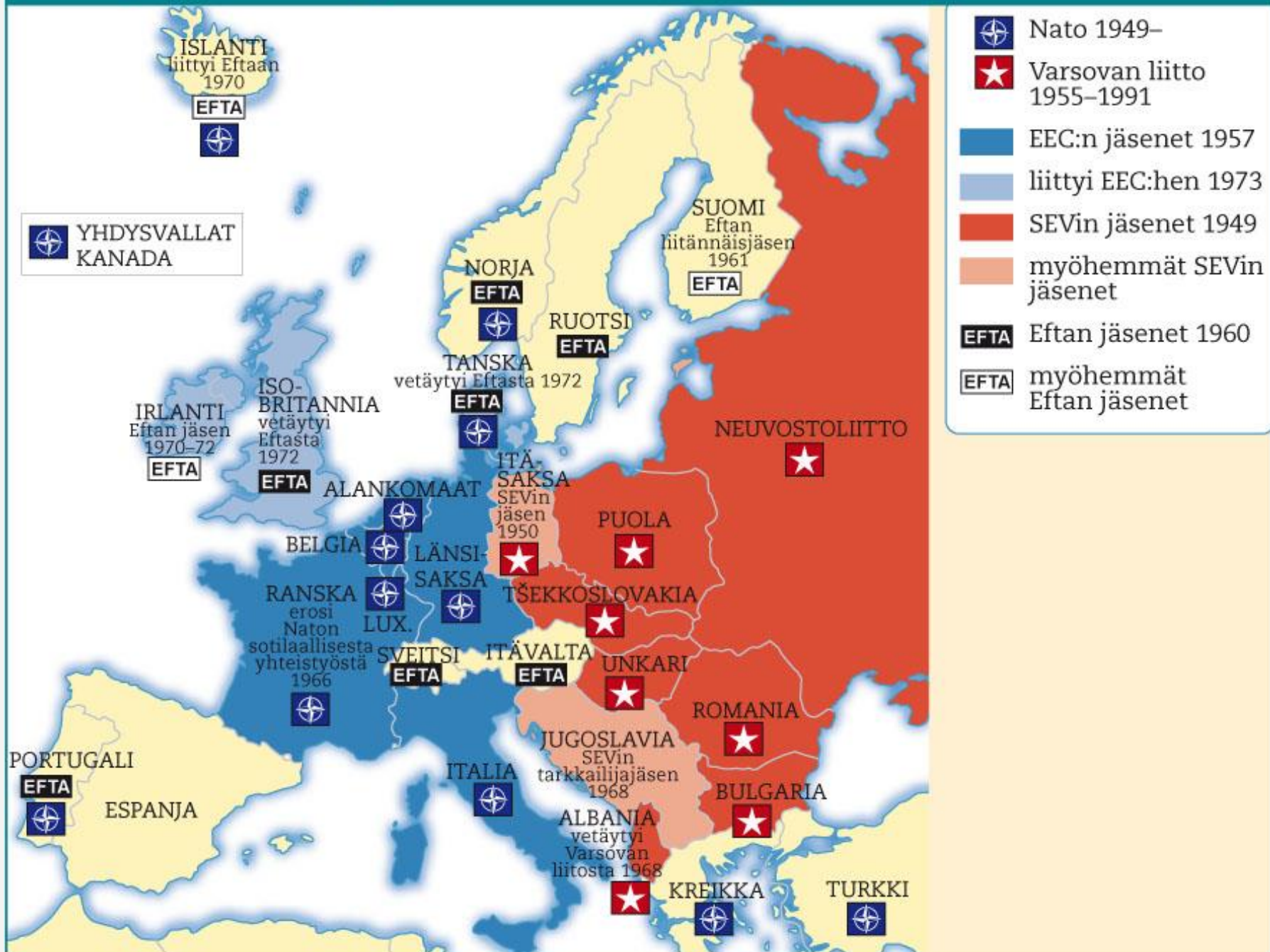

2. EUROOPAN YHDENTYMISEN VAIHEET

- Euroopan yhdentymisen taustalla olivat **1900-luvun maailmansodat ja pyrkimykset välttää niiden toistuminen.**
- Yhteisten markkinoiden ja taloudellisen yhteistyön avulla entiset viholliset **Saksa ja Ranska kytkeytyivät toisiinsa.**
- **Kansallisvaltiot päättivät luovuttaa omaa päätösvaltaansa ylikansallisille elimille**, kuten 1957 perustetulle Euroopan talousyhteisölle.
- Päätösvallan luovutus on aina ollut kiistan aiheena Eurooppa-henkisten ja kansallismielisten välillä.
- Kuuden jäsenmaan yhteisöstä EU on laajentunut vaiheittain 27 jäsenmaan unioniksi.
- EU:n tulevaisuudesta esitetään eriäviä näkemyksiä. Joidenkin mielestä yhdentyminen on pysähtymässä ja unioni on vähitellen jakautumassa eri tavoin yhdentyneisiin maaryhmiin. Toiset näkevät yhdentymisen taustalla olevan talouden ja teknologian kehityksen kuitenkin hajottavia voimia vahvempina.

Euroopan sotilaalliset ja taloudelliset liittoumat kylmän sodan aikana

EUROOPPA 2017

EUROOPAN UNIONI	ALANKOMAAT (NL) 41 542 km ² 16,98 miljoonaa as. Amsterdam	BELGIA (BE) 30 528 km ² 11,29 miljoonaa as. Bryssel	
BULGARIA (BG) 110 370 km ² 7,95 miljoonaa as. Sofia	ESPAANJA (ES) 505 944 km ² 46,44 miljoonaa as. Madrid	IRLANTI (IE) 70 273 km ² 4,66 miljoonaa as. Dublin	
ISO-BRITANNIA (UK) 248 526 km ² 65,34 miljoonaa as. Lontoo	ITALIA (IT) 301 333 km ² 60,87 miljoonaa as. Rooma	UNKARI (HU) 93 011 km ² 10,89 miljoonaa as. Budapest	
KREIKKA (EL) 131 957 km ² 10,79 miljoonaa as. Ateena	KROAATIA (HR) 56 538 km ² 4,19 miljoonaa as. Zagreb	KYPROS (CY) 9 251 km ² 0,85 miljoonaa as. Nikosia	
LATVIA (LV) 64 573 km ² 1,97 miljoonaa as. Rīga	LIETUJA (LT) 65 200 km ² 2,89 miljoonaa as. Vilna	LUXEMBURG (LU) 2 586 km ² 0,58 miljoonaa as. Luxemburg	
MALTA (MT) 316 km ² 0,42 miljoonaa as. Valletta	PORTUGALI (PT) 92 226 km ² 10,34 miljoonaa as. Lisabon	PUOLA (PL) 312 679 km ² 37,07 miljoonaa as. Varsova	
RANSKA (FR) 643 801 km ² 66,66 miljoonaa as. Pariisi	ROMANIA (RO) 238 391 km ² 21,95 miljoonaa as. Bukarest	RUOTSI (SE) 450 374 km ² 9,55 miljoonaa as. Tukholma	
SAKSA (DE) 357 376 km ² 82,16 miljoonaa as. Berliini	SLOVAKIA (SK) 49 035 km ² 5,43 miljoonaa as. Bratislava	SLOVENIA (SI) 20 273 km ² 2,08 miljoonaa as. Ljubljana	
SUOMI (FI) 338 440 km ² 5,49 miljoonaa as. Helsinki	TANSKA (DK) 43 824 km ² 5,71 miljoonaa as. Köpenhamina	TŠEKKI (CZ) 78 869 km ² 10,55 miljoonaa as. Praha	
		JÄSENYYS-NEUVOTTELUJA KÄYVÄT MAAT	
UNKARI (HU) 93 011 km ² 10,89 miljoonaa as. Budapest	VIRO (EE) 45 227 km ² 1,32 miljoonaa as. Tallinna		
MONTENEGRO (ME) 13 812 km ² 0,62 miljoonaa as. Podgorica	SERBIA (RS) 76 200 km ² 7,40 miljoonaa as. Beograd	TURKKI (TR) 783 562 km ² 78,74 miljoonaa as. Ankara	
EHDOKASMAAT	ALBANIA (AL) 28 748 km ² 2,89 miljoonaa as. Tirana	MAKEDONIA (MK) 25 713 km ² 2,07 miljoonaa as. Skopje	
MAHDOLLISET EHDOKASMAAT	BOSNIA-HERTSEGOVINA (BA) 51 197 km ² 3,83 miljoonaa as. Sarajevo	KOSOVO (KV) 10 907 km ² 1,77 miljoonaa as. Priština	

Eurooppatiedotus julkaisut ovat maksuttomia ja
käyttävät myös verkkosivulta eurooppatiedotus.fi
Europpainformationens publikationer är gratis och finns
även på webbplatsen europainformationen.fi

-
-
-
-
-
-

europattiedotus.fi
europainformationen.fi
ulkosasiainministeriö
utrikesministeriet

JALKASIJALUONNE: EUROOPPATIEDOTUS/EUROPPAINFORMATIONEN, LAAMINISTERIÖ/UTRIKESMINISTERIET - 25. LUSIITU PANASIS 25 ENRICHEDDE LIPPLAAN - SAUNATIELORASQA FOMI INDCORP OF - FANDYTRU OIER LÖNBERG PRINT, HELSINKI, KODI E-10004/FIX 1.02017, 15 000 KPL/ST

EUROPA 2017

EUROPEISKA UNIONEN	BELGIEN (BE) 30 528 km ² 11,29 miljoonaa inv. Bryssel	BULGARIEN (BG) 110 370 km ² 7,95 miljoonaa inv. Sofia
CYPERN (CY) 9 251 km ² 0,85 miljoonaa inv. Nikosia	DANMARK (DK) 43 824 km ² 5,71 miljoonaa inv. Köpenhamen	ESTLAND (EE) 45 227 km ² 1,32 miljoonaa inv. Tallin
FINLAND (FI) 338 440 km ² 5,49 miljoonaa inv. Helsinki	FRANKRIKE (FR) 643 801 km ² 66,66 miljoonaa inv. Pariis	GREKLAND (EL) 131 957 km ² 10,79 miljoonaa inv. Ateen
IRLAND (IE) 70 273 km ² 4,66 miljoonaa inv. Dublin	ITALIEN (IT) 301 333 km ² 60,87 miljoonaa inv. Room	KROAATIN (HR) 56 538 km ² 4,19 miljoonaa inv. Zagreb
LETTLAND (LV) 64 573 km ² 1,97 miljoonaa inv. Riga	LITAUEN (LT) 65 200 km ² 2,89 miljoonaa inv. Vilnius	LUXEMBURG (LU) 2 586 km ² 0,58 miljoonaa inv. Luxemburg
MALTA (MT) 316 km ² 0,42 miljoonaa inv. Valletta	NEDERLÄNDERNA (NL) 163 830 km ² 16,58 miljoonaa inv. Amsterdam	POLEN (PL) 312 679 km ² 37,07 miljoonaa inv. Varsova
PORTUGALI (PT) 92 226 km ² 10,34 miljoonaa inv. Lisabon	RUMÄNIEN (RO) 238 391 km ² 19,78 miljoonaa inv. Bukarest	SLOVAKIEN (SK) 49 035 km ² 5,43 miljoonaa inv. Bratislava
SLOVENIEN (SI) 20 273 km ² 2,08 miljoonaa inv. Ljubljana	SPANIEN (ES) 505 944 km ² 46,44 miljoonaa inv. Madrid	STOR-BRITANNIEN (UK) 248 526 km ² 65,34 miljoonaa inv. Lontoo
SVENDE (SE) 450 374 km ² 9,55 miljoonaa inv. Stockholm	TJECKIEN (CZ) 78 869 km ² 10,55 miljoonaa inv. Prag	TYSKLAND (DE) 357 376 km ² 82,16 miljoonaa inv. Berlin
UNGERN (HU) 93 011 km ² 10,89 miljoonaa inv. Budapest	ÖSTERRIKE (AT) 83 879 km ² 8,83 miljoonaa inv. Wien	FÖRHANDLAR OM MEDLEMSKAP
MONTENEGRO (ME) 13 812 km ² 0,62 miljoonaa inv. Podgorica	SERBIEN (RS) 76 200 km ² 7,40 miljoonaa inv. Beograd	TURKIJEN (TR) 783 562 km ² 78,74 miljoonaa inv. Ankara
KANDIDATLÄNDER	ALBANIEN (AL) 28 748 km ² 2,89 miljoonaa inv. Tirana	MAKEDONIEN (MK) 25 713 km ² 2,07 miljoonaa inv. Skopje
POTENTIELLA KANDIDATLÄNDER	BOSNIA-HERTSEGOVINA (BA) 51 197 km ² 3,83 miljoonaa inv. Sarajevo	KOSOVO (KV) 10 907 km ² 1,77 miljoonaa inv. Priština

Analytiker EU: (http://ec.europa.eu/economy_finance/) 2017. 15. Uppgifter om invånarna: Eurostat (<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sex0000001&plugin=1>)

Eu

Pöytäkirja: EU (http://ec.europa.eu/economy_finance/) 2017. 15. Uppgifter om invånarna: Eurostat (<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sex0000001&plugin=1>)

3. GLOBALISOITUVA MAAILMA

- **Globalisaatio on yhdentänyt ja pienentänyt maailmaa.** Sillä tarkoitetaan muutosta kohti yhdentyvää maailmanyhteiskuntaa ja ihmisten tiiviimpää vuorovaikutusta.
- Keskeistä on ollut **talouden ja markkinoiden yhdentyminen** sekä kaupan ja muun vaihdannan lisääntyminen maailmanlaajuisesti.
- **Globalisaatio aiheuttaa myönteistä kehitystä,** mutta se kiihdyttää yhteiskuntien rakennemuutosta ja jakaa ihmisiä **voittajiin ja häviäjiin.** Kiihtyvä luonnonvarojen käyttö ja niiden hyödyntämiseen pohjautuva talouskasvu rasittavat ympäristöä.
- Vuorovaikutuksen tiivistyminen ja valtioiden raja-aitojen madaltuminen muuttaa kansallisvaltioiden roolia. Niiden suvereniteetti eli kyky vaikuttaa omin asioihinsa on heikentynyt. Valtiot ovat pyrkineet vastaamaan kehitykseen lisäämällä keskinäistä yhteistyötään.
- Globaalilla hallinnalla tarkoitetaan valtioiden ja esim. kansalaisjärjestöjen pyrkimyksiä kehittää uusia yhteistyön muotoja, joiden avulla ne kykenevät puuttumaan globaalien muutosten aiheuttamiin ongelmiin, kuten ilmastonmuutokseen, äärimmäiseen köyhyyteen tai aseellisiin konflikteihin.
- Tulevaisuuden ennakointi on vaikeaa, mutta sen on välttämätöntä poliittisen päätöksenteon kannalta. Tulevaisuutta hahmotetaan skenaarioilla ja hiljaisia signaaleita tutkimalla.

II OIKEUDET JA VAPAUDET

4. MAAILMANKANSALAISEN OIKEUDET JA VAPAUDET

- Yhdistyneet Kansakunnat (YK) on merkittävin kansainvälinen päätöksentekoeelin.
- **Kaikki maailman valtiot ovat hyväksyneet YK:n vuoden 1948 ihmisoikeuksien julistuksen**, mutta se ei ole oikeudellisesti sitova.
- Ihmisoikeusjulistus vahvistaa ihmisten tasa-arvon ja vapauden, joita valtioiden tulee kunnioittaa ja varmistaa niiden toteutuminen niin yksilö- kuin yritystasolla.
- Useimmat Euroopan maat ovat liittyneet **Euroopan ihmisoikeussopimukseen**. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) valvoo sopimuksen toteutumista.
- **Euroopan neuvosto edistää omalla toiminnallaan ihmisoikeuksia myös Euroopan lähialueilla.**
- Euroopassa elää noin 300 etnistä ja kansallista vähemmistöä.
- Romanit ovat Euroopan suurin ja syrjityin vähemmistö.

5. EU-KANSALAISUUS TUO OIKEUKSIA

- **EU-kansalaisten perusoikeudet on kirjattu EU:n perusoikeuskirjaan.** Sananvapaus on yksi perusoikeuksista.
- Kaikilla **EU-kansalaisilla on äänioikeus.**
- EU-maiden kansalaisilla on oman maan velvollisuuksia. Esimerkiksi verovelvollisuus on yleinen kansalaisvelvollisuus kaikkialla Euroopassa.
- Rajaton Eurooppa tarkoittaa ihmisten, tavaroiden, pääoman ja palvelujen vapaata liikkumista rajojen yli.
- Schengen-alueella on yhteinen rajavalvonta ja liikkuminen alueen maiden välillä on ollut vapaata syksyllä 2015 ja keväällä 2020 käyttöön otettuja poikkeustoimia lukuun ottamatta. Rajavalvontaa tehostettiin ja ihmisten liikkumista rajoitettiin Syyrian pakolaistilanteen kärjistyttyä ja korona-pandemian vuoksi.
- Euroalueen yhteisen rahapolitiikan tavoitteena on pitää rahanarvo ja korkotaso vakaana talouskasvun ja työllisyyden edistämiseksi.
- Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu Euroopan keskuspankin neuvoston päätöksentekoon.

**III YHTEINEN
EUROOPPA –
YHTEINEN
MAAILMA**

6. EUROOPAN PIENET JA SUURET

- **Euroopan valtiot ovat erilaisia kokonsa ja taloudellisten voimavarojensa suhteen.** Euroopan unionin ja yhdentymisen kannatus vaihtelee unionin sisällä.
- **Poliittisten järjestelmien ja demokratian toteutumisen välillä on eroja.** Useimmat maat ovat tasavaltoja, mutta mukana on myös perustuslaillisia monarkioita.
- **Puolueolot vaihtelevat enemmistövaalitavan ja suhteellisen vaalitavan maissa.** Enemmistövaalitavan maissa, kuten Britanniassa, on yleensä kaksi johtavaa puoluetta. Suhteellisen vaalitavan maissa puolueita on enemmän.
- Jotkut Euroopan maat ovat **liitovaltioita** (esim. Saksa, Itävalta) ja toiset **keskitettyjä valtioita** (esim. Ranska, Suomi)
- **Saksa ja Ranska muodostavat vahvan johtokaksikon Euroopan unionissa.** Muut valtiot muodostavat omia viiteryhmiään, joita ovat **Välimeren maat, Itä-Euroopan maat, Länsi-Eurooppa ja Pohjoismaat.**

7. ONKO SUOMI EU-MYÖNTEISIN POHJOISMAA?

- Kylmän sodan vuosikymmeninä Suomi pysytteli Euroopan yhteisön ulkopuolella. **Kylmän sodan päätyttyä Suomi seurasi Ruotsia integraatiopolitiikassa.** Liittymispäätös tehtiin samaan aikaan Ruotsin ja Itävallan unionijäsenyyden kanssa.
- **Unionin jäsenenä Suomi omaksui aktiivisen ja myönteisen asenteen unionin kehittämiseen ja tiivistämiseen.** Suomi otti yhteisvaluutta euron käyttöön ainoana Pohjoismaana sekä kannatti unionin laajentumista.
- Muissa Pohjoismaissa on unioniin suhtauduttu varauksellisesti. Tanska on neuvotellut poikkeuksia omaan jäsenyyteensä. **Norja ja Islanti ovat päättäneet pysytellä unionin ulkopuolella eikä Ruotsi ole liittynyt eurojärjestelmään.**
- **2010-luvulla eurokriisin myötä Suomen suhtautuminen yhdentymiseen on muuttunut varauksellisemmaksi.** Suomessa puolueet ja kansalaisten enemmistö ei kannata eurojärjestelmän syventämistä kiinteämmäksi talouspoliittiseksi liitoksi ja taloudellisen yhteisvastuun laajentamista.

8. GLOBAALI HALLINTA JA KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT

- Suurvallat pyrkivät usein ratkaisemaan kansainvälisiä ongelmia kahdenvälisillä neuvotteluilla eli **bilateraalisesti**, kun pienet valtiot tähtäävät monenkeskisiin eli **multilateraaliin** ratkaisuihin.
- Vuonna 1945 perustettu Yhdistyneet kansakunnat (YK) tähtää kaikkien maiden yhteistyöhön.
- YK:n turvallisuusneuvosto on ainoa järjestö, jonka päätökset sitovat kaikkia maailman valtioita.
- Turvallisuusneuvoston pysyvillä jäsenmailla (Yhdysvallat, Venäjä, Iso-Britannia, Ranska ja Kiina) on veto-oikeus eli ne voivat estää päätösten täytäntöönpanon.
- Kansainvälisen kaupan pelisäännöt luodaan Maailman kauppajärjestössä (WTO).
- G20-maihin kuuluvat maailman 19 vaurainta valtiota ja EU.
- TTIP-sopimuksella pyritään vapauttamaan Euroopan ja Yhdysvaltain välistä kaupankäyntiä.
- Maailman sosiaalifoorumi edistää kansalaisjärjestöjen kansainvälistä yhteistyötä.

**IV KUKA PÄÄTTÄÄ
EU:SSA?**

9. EU:N TOIMIELIMET JA PÄÄTÖKSENTEKO

- Euroopan unionin päätöksentekuelimet ovat Eurooppa-neuvosto, Euroopan unionin neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan parlamentti.
- Toimielimillä on unionin perussopimuksissa määritellyt tehtävät.
- Perussopimuksissa määritellään mitkä asiat kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan ja mitkä asiat kuuluvat jäsenmaiden päätettäviksi.
- Eurooppa-neuvosto on tärkein poliittinen päätöksentekijä.

9. EU:N TOIMIELIMET JA PÄÄTÖKSENTEKO

- Komissio tekee lakiesitykset ja valvoo unionin perussopimusten noudattamista jäsenmaissa.
- Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti säätävät unionin lait yhdessä.
- Kansalaiset voivat vaikuttaa Euroopan parlamentin vaaleissa tai tekemällä kansalaisaloitteen.
- Vaikka parlamentin valtaa on lisätty ja unionissa korkein valta on jäsenmaiden hallituksista koostuvalla Eurooppa-neuvostolla, unionissa puhutaan demokratiavajeesta. Sillä viitataan kansalaisten kokemukseen siitä, etteivät he pysty vaikuttamaan riittävästi unionin päätöksiin.

10. LIITTOVALTIO JA VALTIOIDEN LIITTO

- Unionin toiminnasta säädetään perussopimuksissa, joita on uudistettu ja täydennetty aika ajoin. Perussopimusten muuttaminen edellyttää kaikkien jäsenmaiden hyväksymistä
- Unionissa on piirteitä sekä **liittovaltiosta** että **itsenäisen valtioiden liitosta**. Tästä syystä sitä ei voi yksioikoisesti pitää joko liittovaltiona tai kansainvälisenä valtioiden välisenä järjestönä.
- Kun ylikansallista päätöksentekoa ja äänestyksiä on lisätty, on unioni vähitellen kehittynyt liittovaltion suuntaan. Euroopan komission, parlamentti ja keskuspankki ovat ylikansallisia toimielimiä.
- Unioni lait ovat kansallisten lakien yläpuolella. Myös Euroopan unionin tuomioistuin toimii itsenäisesti.

10. LIITTOVALTIO JA VALTIOIDEN LIITTO

- Jäsenmaat kuitenkin ovat pitäneet viimekätisen vallan omissa käsissään. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu jäsenvaltioiden yhteistyöhön ja perustuu niiden yksimielisyyteen. Jäsenmailla on mahdollisuus erota unionista.
- Euroopan unionin neuvostossa jäsenmailla on niiden koon mukaan määräytyvä äänimäärä.
- Yhteiset toimeimet rajoittavat jäsenmaiden mahdollisuuksia ajaa pelkästään omia etujaan muiden kustannuksella.
- Lakiesitykset etenevät komissiosta parlamenttiin ja Euroopan unionin neuvostoon. Lakien sisältöön pyritään vaikuttamaan **lobbaamalla**.
- Suomessa EU-asioiden käsittely on pääministerin vastuulla, joka johtaa Suomen EU-politiikkaa. Eduskunta ja sen suuri valiokunta toimivat valtioneuvoston rinnalla EU-asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

**V KUKA KAIKEN
MAKSAA?**

11. KULUTTAJA HYÖTYY YHTEISISTÄ MARKKINOISTA

- EU-alueella tuotteiden hinnat vaihtelevat, mutta **yhteisellä lainsäädännöllä tuotteista pyritään tekemään kaikille turvallisia ja tasalaatuisia.**
- EU:n kemikaalivirasto on ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa Suomeen sijoitettu tärkeä EU-virasto.
- **Tuotevastuudirektiivi velvoittaa valmistajan korvaamaan viallisen tai puutteellisen tuotteen mahdollisesti aiheuttamat vahingot.**
- **CE-merkki takaa, että tuote täyttää EU:n terveys- ja turvallisuusvaatimukset.**
- EU:n maatalouspolitiikka korostaa vastuullisuutta ja ympäristönsuojelua.

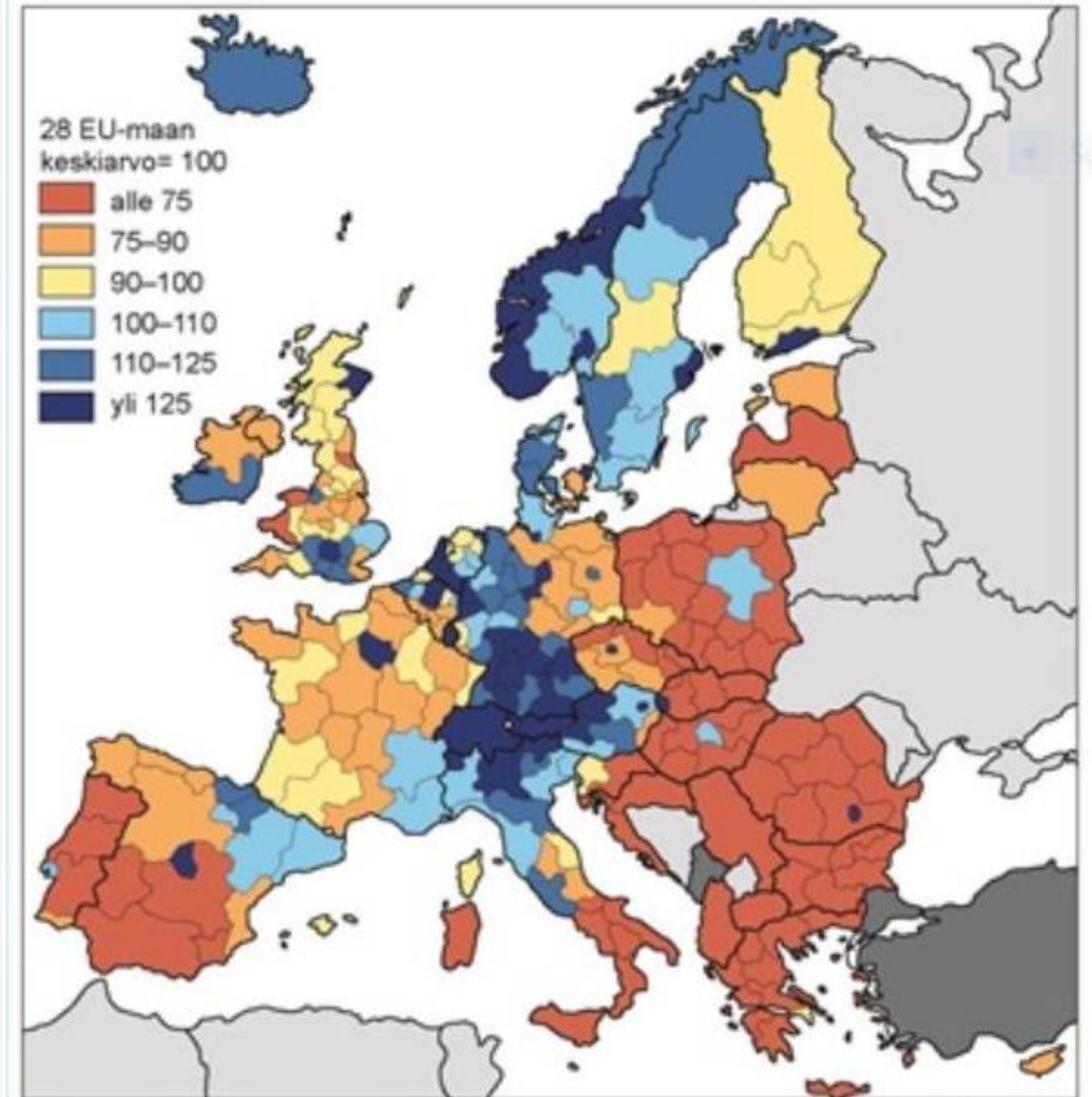
12. EURO JA IKÄÄNTYMINEN HORJUTTAVAT TALOUTTA

- Euroopan yhteisvaluutta **euro helpottaa matkustamista ja kaupankäyntiä.**
- Yhteisestä valuutasta huolimatta **hinta- ja elintasoerot EU:n sisällä ovat edelleen suuria.**
- Euroopan velkakriisi hidasti EU-maiden talouskasvua ja lisäsi työttömyyttä. **Julkisen velan kasvusta tuli ongelma monelle maalle.**
- Kreikan talousongelmat nostivat esiin euroalueen epävakauden ja poliittiset kiistat yhteisvastuun toteuttamisesta.
- Suomi on vastustanut Kreikalle veronmaksajien varoista myönnettyjen velkojen leikkaamista.
- **Euroopan keskuspankin tärkein tehtävä on hintavakauden ja rahoitusjärjestelmän vakauden takaaminen.**
- Euroopasta on tulossa maailman iäkkäin maanosa, mikä lisää eläkemenoja ja terveydenhuollon kustannuksia.
- Koronakriisi on tuonut lisää ongelmia koko maailman talouteen.

13. UNIONI TASOITTAÄ TULOEROJA

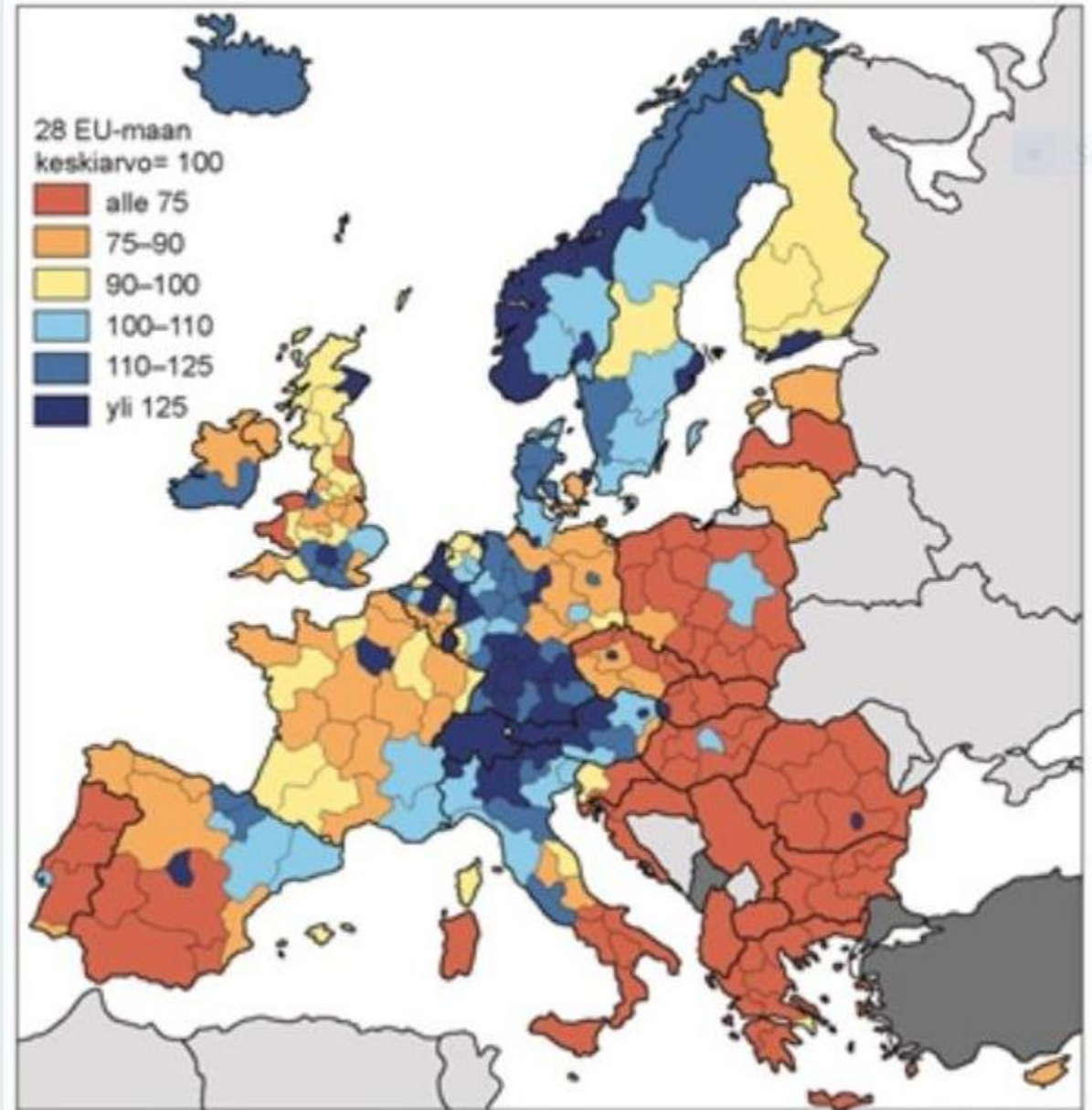
- EU-maista osa on **nettomaksajia**, eli ne maksavat yhteiseen budjettiin enemmän kuin saavat sieltä tukina ja tulonsiirtoina takaisin. **Nettosaajat** hyötyvät EU:n budjetista taloudellisesti.
- **Hinta- ja palkkaerot EU-maiden välillä ovat edelleen suuret.**
- **EU-budjetin tavoitteena on tulonsiirtojen avulla tasata elintasoeroja EU:n sisällä.** Vauraat maat tukevat budjetin kautta köyhimpiä alueita.
- **Maatalous on EU-budjetin suurin yksittäinen menoerä**, joka kattaa noin 40 prosenttia kokonaismenoista.
- EU:n **rakennerahastojen** kautta pyritään ohjaamaan investointeja taantuville alueille.
- Suomi kuuluu EU:n nettomaksajiin, eli suomalaiset maksavat EU-budjettiin enemmän kuin sieltä saavat.

Alueellinen bruttokansantuote Euroopassa

- Missä sijaitsevat Euroopan unionin rikkaammat ja köyhimmät alueet?
- Mistä erot johtuvat?

Alueellinen bruttokansantuote Euroopassa

Lähde: Eurostat

**VI HAAVEENA
TURVATTU
TULEVAISUUS**

SUOMEEN JA SUOMALAIISIIN KOHDISTUVIA UHKIA?

- Pohtikaa ryhmissä/pareittain erilaisia uhkia, jotka kohdistuvat Suomeen ja suomalaisiin.
- <https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/tietoa-huoltovarmuudesta/videot/>

14. UHKAT JA NIIHIN VARAUTUMINEN

- Turvallisuus alkaa **arjen turvallisuudesta** ja ihmisten **turvallisesta elinympäristöstä**
- Viranomaisten tehtävänä on vastata vakavista turvallisuuteen liittyvien uhkien ehkäisystä ja kriisinhallinnasta
- Turvallisuus voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen, mutta monet uhat, kuten **terrorismi, tarttuvat taudit tai ympäristöuhat** ylittävät valtioiden rajat
- Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen jaotellaan erilaisiin **uhkamalleihin**
- **Valmiuslaki = tarkoituksena on antaa viranomaisille riittävät toimivaltuudet sodassa tai muussa kriisissä. Sillä pyritään turvaamaan väestön turvallisuus ja yhteiskunnan toimivuus poikkeusoloissa. (Korona 2020)**
- Puolustustilalaki = sota-ajan tai sisällissodan aikainen poikkeuslaki, jolla laajennetaan viranomaisten toimivaltaa valmiuslakia pidemmälle Suomeen kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen sattuessa tai sisäisissä aseellisissa levottomuuksissa.

15. SUOMEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

- **Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton maa**, mutta se osallistuu Euroopan unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan
- Presidentti ja valtioneuvosto johtavat yhteistoiminnassa Suomen ulkopolitiikkaa. Käytännössä **presidentti on kuitenkin ensisijainen ulkopolitiikan vallankäyttäjä.**
- Merkittävistä kansakunnan turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä käydään nykyisin aktiivista keskustelua julkisuudessa
- Sotilaallinen turvallisuus perustuu Suomessa **asevelvollisista koulutettuun armeijaan**
- Kriisinhallinta jakautuu **sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan**
- **Useimmat EU-maat ovat Naton turvatakuiden ja sotilaallisen yhteistyön piirissä.**

1949

1952

1955

1982

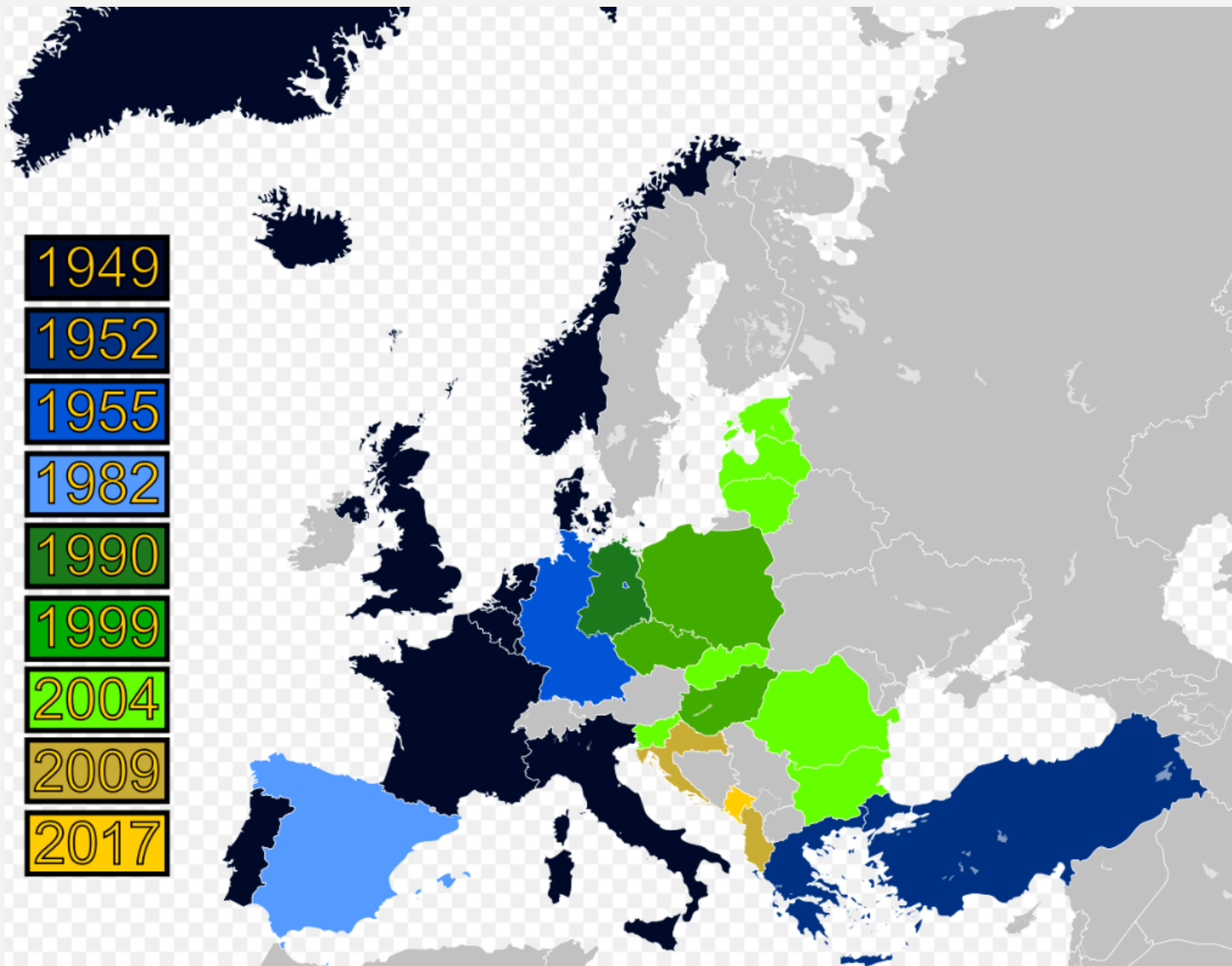
1990

1999

2004

2009

2017

16. EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLITIikka JA PUOLUSTUS

- EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka alkoi kehittyä 1990-luvulla kylmän sodan päätyttyä ja Jugoslavian hajoamissotien jälkeen
- Tavoite yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta kirjattiin Maastrichtin sopimukseen 1992
- **EU:n jäsenmailla on velvollisuus auttaa toisiaan vakavissa kriisitilanteissa tai muissa yllättävissä tilanteissa; Lissabonin sopimukseen sisältyy keskinäinen avunannon velvoite**
- Useimmat EU-maat ovat Naton jäseniä ja sen turvatakuiden piirissä
- Myös Suomen on kriisitilanteessa kyettävä antamaan apua muille EU-maille. Suomi saa päättää itse, minkälaista apua se antaa.
- EU:lla on ulkoministeri, joka pyrkii yhdentämään jäsenmaiden ulkopoliittisia kantoja. Jäsenmaiden ulkopoliittinen yhteistyö perustuu kuitenkin yksimielisyyteen, eli yksittäistä jäsenmaata ei voi pakottaa omaksumaan kantaa, jota se ei hyväksy.

17. GLOBAALI KEHITYS JA EUROOPAN NAAPURIT

- **EU** pyrkii toimimaan globaalina vaikuttajana hyödyntäen pääosin muita kuin sotilaallisia keinoja
- Rajojen turvallisuus ja poliisiyhteistyö on noussut keskeiseksi EU:n turvallisuuspolitiikan osaksi
- EU:lla on käytössään nopean toiminnan joukot. Talouspakotteiden käyttö on huomattavasti tavallisempaa kuin sotilaallisen voiman käyttö.
- EU ja sen jäsenmaat ovat yhdessä maailman suuri kehitysavun antaja
- Unionin naapuruuspolitiikalla pyritään edistämään suhteita Pohjois-Afrikan, Lähi-Idän, Keski-Aasian ja Itä-Euroopan maiden kanssa.
- Suhteet Venäjään ovat huonontuneet Ukrainan sodan ja Venäjän suorittaman Krimin valtauksen vuoksi
- Unionin jäseneksi liittyvien maiden on täytettävä ns. Kööpenhaminan kriteerit ja jäsenyysneuvottelut kestävät useita vuosia.
- **Kööpenhaminan kriteerit** = Millä ehdoilla voi päästä EU:n jäseneksi (esim. toimiva markkinatalous ja demokratia, lainsäädännön hyväksymien, EU:n perusarvojen toteutuminen jne.)